

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

40. De his, quæ vi metùsve causa fiunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

inferior. & quid circa subscriptionem nominum generaliter dicendum in omni instrumento nomine Universitatis confecto, vana sentitur. Alii cum Bart. in l. i. ff. de Albo scribendo. distinguunt inter alienationem factam ab Universitate, & alios actus. In alienatione singulorum nomina requirunt: in aliis actibus subdistingunt, an Universitas sit parva vel populosa? Si parva, etiam singulorum nomina petunt, non vero si populosa. Solam quoque sigilli appressionem sine subscriptione sufficere docet Panorm. h. i. num. 9. & Consilium sive Senatum alicujus Universitatis posse constituere Syndicum, quia repraesentat ipsam universitatem, tradit Caltren. in l. nulli. 3. ff. Quod cuiusque universitatis nomine. Quia tamen in re potissimum ad consuetudinem locorum attendendum est, quae plerumque habet, ut praecipui alicujus Universitatis Officiales sive in alienatione sive alijs negotijs subscribant, alijs enim sigillum sine subscriptione solet dicit testis minus, qui nihil loquitur, & experientia constat, sigilla aliorum facile ab alijs posse subdici, aut effingi.

5. Notat demum Panorm. h. i. num. 6. quod Syndicum cum consensu Abbatis & Capituli constitutum possit solus Abbas revocare: cum enim ipse solus possit agere in causis sui Monasterij. cap. edoceri. 21. de Rescript. potest etiam solus revocare Syndicum & in se assumere actionem.

TITULUS XL.
De his, quae Vi, Metusve
causa fiunt.

SUMMARIA
1. Quis vis sit & metus?

2. Acta ex metu rescinduntur, non autem sicut ipsa jure nulla.
3. Quae differentia inter metum & dolum in contractibus bonae fidei.
4. Juramentum metu extortum valet, sed ab eo petitur absolutio.
5. Non tamen confirmat contractus alibi invalidos.
6. Matrimonium ex metu gravi contractum est nullum: & idem est desponsalibus, & in quibusdam alijs casibus ut n. 7.
8. Actio metus causa datur non tantum contra metum inferentem, sed etiam contra tertium possessorem.
9. Etiam per levem metum extorto in judicio animae sunt restituenda.
10. Quaedam ex metu gesta rescindi non possunt.
11. Metus ut actionem pariat, debet esse cadens in constantem virum.
12. Quis metus dicatur justus.
13. Ob metum non licet facere peccatum mortale, imò nec veniale.
14. Leges humanae in gravi metu per se non obligant: secus est, si in contemptum Ecclesiae incutiuntur.
15. Metus reverentialis per se non est justus metus.
16. Quomodo metus debeat esse praesens?
17. Remedium juris contra minas est cautio de non offendendo.
18. Metus debet esse ab extrinseco, non ab ipso metum passio proveniens.
19. Et debet esse pro obligatione elicienda incussus.

Inter causas, quae homines ad judicia trahunt, non infrequens est vis, vel metus alicui illatus, de quibus propterea post liberas actiones pacti, transactionis aut mandati hic agitur. Quamvis autem omnia, quae ex violentia alicui illata fiunt, metus quoque facta censeantur, non tamen e contra, quae metu fiunt, etiam vi facta intelliguntur. cap. sacris. s. hoc tit.

Est igitur vis majoris rei impetus, qui repelli non potest L. 2. ff. Quod metus causa. Et distinguitur à DD. in vim veram & modificatam. Vis vera est corporalis quaedam coactio ad faciendum id, quod iubetur: puta, ut si iusto flectere ante Idolum, per violentiam incurventur genua adeoque mere

ANGEL
DE
MORIBUS
LIB. III
C. 20

merè se habet in externa actione. Vis *modificata* dicitur à particula *moralis*: ut, quando videlicet externa violentia adhibetur, ut voluntas, quæ propriè cogi non potest, cùm sit intrinseca, ad aliquid consentiendum eliciatur.

Metus dicitur *mentis trepidatio* instantis, vel futuri periculi causâ; quæ trepidatio non tantùm propter violentiam de facto illatam, sed etiam inferendam contingere potest. Porro quæ fiunt *vi, metusve causâ*, dicit Prætor l. 1. ff. *Quod metus causâ, se rata non habiturum*. Unde communis est Interpretum sententia, quod gesta ex metu ipso jure valeant, sed tantùm per sententiam Judicis rescindantur: habent enim causam obligationis, nimirum consensum (nisi propter vim veram sine omni consensu aliquid actum esset) cùm etiam voluntas coacta sit voluntas. *Si metu coactus adii hereditatem*, inquit JC. in l. ff. *mulier*, 21. §. *penult. ff. Quod metus causâ, puto me heredem effici, quia quamvis, si liberum esset, noluissem, tamen coactus volui: sed per prætorem restituendus sum*.

Dices in l. *qui carcerem*, 22. ff. *eod. tit.* simpliciter dicitur, obligationem metu extortam *nullius esse momenti*, ergo non indiget rescissione Judicis. N. Illa verba, *nullius esse momenti*, debere intelligi, non quòd ipso jure sit nulla obligatio, sed quòd ad futurum rescissionis effectum. Ut enim leges legibus concordentur, quandoque verbum aliquod in diverso sensu, & non ita rigide accipiendum est. l. 2. §. *contrarium*, 1. §. *de Veteri jure enuct.*

Dices iterum: contractus *bonæ fidei* metu iniiti sunt ipso jure nulli, quia *dolus* dans causam contractui *bonæ fidei* facit contractum nullum, ut notant communiter DD. ad l. 7. ff. *de Dolo*. at verò, qui metu facit,

etiam dolo fecisse intelligitur. l. *item*, 11. §. *eum*, 13. ff. *h. t.*

Et circa metum non fieri distinctionem inter contractus *bonæ fidei* & *stricti juris*, neque inter metum *incidentem* in contractum, & *dantem causam* contractui, teste Henr. Zoëf. h. t. n. 3. Non obstat, quòd in metu dolus insit; quia hoc procedit, quatenus dolus in genere significat omnem malignam alterius *lesionem*, non autem tantum magis propriè, & specificè signat callidam *machinationem* & *circumventionem*, quæ circumventio propriè magis potest annullare contractum; quò occultando objectum tollit consensum, quoniam enim in contractibus *bonæ fidei* consensum habeat implicitam conditionem, si *ita ut dicis*, ergò si res per dolum alteri deficiat conditio & consequenter etiam consensum, in metu autem objectum consensum plene ponitur, v. g. ut aliquis teneatur certam summam pecuniæ numerare, vel aliquid quid facere; & tantùm coactio ad consentiendum adhibetur, quæ coactio tantum solum involuntarium *secundum quid* non simpliciter.

Hinc etiam Juramentum gravissimo metu extortum validum dicitur in cap. *sicere*, §. *de Jurejurando*. dummodò alias *non peccato* observari possit, & non vergat in *damnum anime*, vel proximi; potest tamen ab eo peti absolutio, quo sensu etiam intelligendum est cap. *cum contingat*, 2. §. *eod. tit.* ubi dicitur, *juramentum extortum non esse servandum*, scilicet mediante absolutio. Advertendum autem est, quòd tale juramentum metu extortum non confirmet contractum *alias involuntarium*, quia unum juramentum non potest sanare (ut DD. loquuntur *duplex vitium*, scilicet *vitium involuntarii* & *nullitatis contractus*). Atque ita intelligi debet c. *quamvis*, 2. §.

propria persona parentes terri solent. Idem ad uxorem, parentes & consanguineos extenditur. Innoc. in d. c. cum locum. 14. de Sponsal. n. 7. Felinus in cap. Ecclesiastica. 10. de Constit. n. 99. Zoëf. h. t. n. 16. Notabilem denique ponit doctrinam Barb. ad dist. 6. sacris. 5. h. t. n. 9. vers. pro resolutione; quod ille dicatur justus metus, per quem aliquis eligit minus malum ad vitandum majus malum, idque forsan insinuavit J. C. in l. metum. 5. ff. h. t. Metum, inquit accipere debemus non quemlibet, sed majoris mali.

¹³ Est tamen notandum, quod prohibetur in d. cap. sacris. 5. h. t. quod ob nullum metum liceat peccatum mortale committere, et si videatur majus malum, aut mors propterea subeunda foret: prestat enim hanc eligere, quam DEUM offendere, idemque de peccato veniali tradunt cit. apud Sanch. d. l. 4. disp. 3. num. 2. Text. est in cap. si quis. 17. causa 22. q. 2. Sed hoc si transgressio ex metu deberet fieri contra legem Divinam, secus si contra legem humanam Ecclesiasticam, quæ in casu tam extraordinario & cum magno alicujus damno non censetur obligare, ideoque nec peccatum transgrediendo committi; arg. c. 2. dist. 4. & l. nam. ad ea. 5. ff. de L. L. nisi transgressio legis petatur in contemptum Ecclesiæ: quo sensu accipiendum est dist. cap. sacris. ubi dicitur, quod propter nullum metum liceat communicare cum excommunicato, cum tamen communicatio ista tantum lege Ecclesiastica prohibita sit; cooperari ad formalem contemptum Ecclesiæ utique etiam Juri divino repugnat juxta illud Christi Matth. 18. v. 17. Si quis Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus &c.

¹⁵ De metu reverentiali etiam hic disputant DD. de quo dicemus in Lib. IV. Tit. 1.

§. 3. num. 4. quod sola reverentia Parentibus vel Dominis debita non sit justus metus ad irritandos contractus, nisi concurrerint alij adminiculis: ut sunt minæ atrocis importunæ persuasiones.

II. *Præsens metus* requiritur & sufficit aliqua tantum suspicio futuri ferendi metus. l. metum 9. ff. h. t. Quod si quis propter solas minas & in futuro imminens malum aliquid dederit aut fecerit, restitutionem ex causa metus non habebit, nisi minæ factæ fuissent ab eo, frequenter solet eas exequi, vel propter temeritatem minantis morale vel præter fuerit periculum. l. si donationis. 7. ff. metum. 9. C. eod. Alias contra minantes notum est remedium, requirere precem, ut minantis ceter, etique severe obbeat, ne quid violentiæ aut injuriæ committat, nec discedere patiat, antequam verbis vel juramento, aut etiam precibus (prout qualitas personæ exegerit) versario securitatem promittat; quæ in c. nullo de non offendendo dicitur. Toller. Volum. 1. disp. 11. Thef. 4. Neque etiam præteritus metus sufficit: pone casum quod ad obligandum te metu coactus sis, si tamen postea sponte sine ulla coactione solveris, metum illum præteritum ad impetrandam repetitionem soluti amplius obligare non vales, per voluntariam enim solutionem exceptioni metus ipso facto renuncias. l. cum te. 2. C. h. t.

III. Metus debet esse ab extrinseca, sive ab extrinseca violentia illatus. Ut in casu mulieris, quæ contra Patrum unum ingrata facta ei aliquid dedit, ne in libertatem revocaretur, respondit J. C. in l. mulier. 21. ff. h. t. non esse locum repetitioni, eo quod mulier hunc metum ipsa intulerit. Similiter sua bona vendit

propter timorem, ne ad civitates officia vel munera nominaretur, dicta bona repetere volens non auditur in l. cum t. s. C. eod.

IV. Denique metus ad eliciendam obligationem & quidem ab eo, vel alio eius nomine, cui obligatio facta est, incuslus esse debet. Unde si captum à Latronibus liberum, qui mihi pro hoc obsequio promittat aliquid, non se, quo minus id præster, per metum excusare poterit: quia ego causa huiusmodi non fui, sed operæ meæ, quam in liberando præstiti, mercedem accepi, l. metum 9. §. i. ff. h. t. Similiter etiam votum in periculo mortis emissum ex omnium DD. sententia firmiter obligant, quamvis metu mortis emissum sint.

TITULUS XLI. De in integrum Restitutione.

- SUMMARI A. 1. Restitutio in integrum est remedium extraordinarium. 2. Remedium iuris extraordinarium, quando est pin- guius, datur etiam existente ordinario. 3. Remedium restitutionis datur Minoribus, Ecclesie, pvi loci, Republicæ & Civitati. 4. Quæ differentia inter Restitutionem Majorum & Minorum? 5. Mulieribus quoque, Rusticis, & Militibus datur restitu- tio. Item Hereticis minorum & aliorum, quibus hoc beneficium alias competit. 6. Minor etiam contra minorem, & Ecclesia contra Ecclesiam restituitur: & quomodo privilegiatus utatur privilegio contra privilegium? 7. Restitutio coram iudice ordinario rei habente admi- nistrationem peti debet. 8. Qui iudices dicantur habere administrationem? 9. Quando Restitutio dicatur peti incidenter. 10. Restitutio petita ordinariè suspenditur executio, nisi præsumptio malitiæ sit contra petentem. 11. Quatuordecim Restitutionsi petendæ præfixum cur- nis à die scientiæ de lesione.

- 12. Quadraginta tamen annorum lapsu præscriptum huic beneficio. 13. Qui Restitutionem petit, probare debet, se læ- sum esse. 14. Restitutio minoris vel Ecclesie prodest majori, seu Laico, si causa sit individua: alias non. 15. Læso, ut causet restitutionem, non debet esse for- tuus. 16. Procurator, nisi sit cum liberis, aut mandatum spe- ciale habeat restitutionem principaliter petere non potest, bene tamen incidenter. 17. Tutores, Curatores, Oeconomi, Prælati, & simi- les habentes administrationem, mandato non in- digent. 18. Restitutio impetrata, cum re etiam fructus sunt restituendi. 19. Exponitur textus in c. ad nostram de Reb. Ec- cles. non alien. 20. Qui scit Restitutionem peti posse, an habeatur pro male fidei possessore? 21. Clericus minorennis in resignatione beneficii læsus potest restitutionem petere. 22. Idem obtinet, eius beneficium resignationem alteri iam defacto sit collatum. 23. In spiritualibus: scilicet Matrimonio aut professione religiosa quoad substantialia non datur resti- tutio. 24. Regularis contra quinquennium ad proponendæ causæ nullitatis à Concil. Trid. præsumitur, ex cau- sâ potest restitui. 25. In Contractibus jurati potest etiam dari restitutio ex causâ emergente. 26. Minor contra confessionem suam quomodo resti- tuatur?

Sicut ex causa metus, sic etiam ex aliis re- medium sæpe à iudice petendum est, quod Restitutio in integrum appellatur. Hæc est remedium juris extraordinarium, quo læsi in eum statum, in quo ante lesionem fue- runt, per officium iudicis reducuntur.

Dico esse remedium extraordinarium: quia tunc primum datur, quando ei, qui se læsum dicit, nulla ordinaria actio super- est. l. in causa. 16. ff. de Minoribus. Verum hanc regulam, quod remedium extra- ordinarium non detur, nisi ordinario defici- ente, limitant DD. nisi extraordinarium sit

